

T. B. M. M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Tarih: 4.06.2025

Sayı: 502

10/2796

Prof. Dr. Metin Ergun
Muğla Milletvekili
Dışişleri Komisyonu ve Dilekçe Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) süreçlerinin, çevrenin ve doğal hayatın korunması açısından kritik bir öneme sahip olduğu tartışmasız bir gerçektir. Ancak, son yıllarda ÇED raporlarının ve özellikle "ÇED Gerekli Değildir" kararlarının bilimsel kriterlere aykırı şekilde hazırlandığı, şeffaflıktan yoksun olduğu ve çevresel etkilerin yeterince değerlendirilmediği yönünde kamuoyunda ciddi iddia ve eleştiriler yükselmektedir.

Bu durum; ekosistem tahribatı, biyolojik çeşitlilik kaybı ve çevresel adalet ihlallerine yol açmaktadır. Söz konusu iddiaların araştırılması, ÇED süreçlerinin bilimsel ve şeffaf bir şekilde yürütülmesinin sağlanması ve çevrenin korunması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Prof. Dr. Metin Ergun
Muğla Milletvekili

GEREKÇE

ÇED süreci, 2872 sayılı Çevre Kanunu ve 2014 tarihli ÇED Yönetmeliğine göre çevresel etkileri değerlendirip kamu yararını gözetmek amacıyla oluşturulmuştur. Ancak, ÇED raporlarının hazırlanmasında ve “ÇED Gerekli Değildir” kararlarının verilmesinde aşağıda sıralanan sorunlar kamuoyunda yoğun şekilde tartışılmakta ve çeşitli iddialar gündeme gelmektedir.

Bilimsel Kriterlere Aykırılık: ÇED raporlarının ve “ÇED Gerekli Değildir” kararlarının, bağımsız bilimsel verilere dayanmadan, eksik veya yüzeysel proje tanıtım dosyalarına istinaden hazırlandığı iddia edilmektedir. Örneğin, Aydın’daki jeotermal kaynak arama sondajı için verilen “ÇED Gerekli Değildir” kararı, Aydın 1. İdare Mahkemesi tarafından iptal edilmiş; mahkeme, proje tanıtım dosyasının jeotermal akışkanın çevreye etkileri, toprak ve su kirliliği gibi unsurları yeterince değerlendirmediyi belirtmiştir.

Bağımsızlık Sorunu: ÇED raporlarını hazırlayan firmaların, proje sahipleri tarafından finanse edilmesi, raporların tarafsızlığına gölge düşürmektedir.

Halk Katılımının Eksikliği: ÇED Yönetmeliği’ne göre halkın bilgilendirilmesi ve katılımı zorunlu olmasına rağmen, halkın görüşlerinin alınması amacıyla gerçekleştirilmesi gereken toplantılar genellikle formalite olarak düzenlenmekte veya hiç yapılmamaktadır. Örneğin, Erzurum’daki bir maden projesi için verilen “ÇED Gerekli Değildir” kararı, 1. Derece Deprem Bölgesi’nde yer almasına ve mera alanlarını tehdit etmesine rağmen halkın itirazları dikkate alınmadan alınmıştır.

Hukuki İhlaller: “ÇED Gerekli Değildir” kararlarının, ÇED Yönetmeliği’nin ek-1 ve ek-2 listelerinde yer alan projeler için zorunlu olan detaylı ÇED raporlama sürecini atlattığı iddia edilmektedir. Ayrıca bir RES projesi için verilen “ÇED Gerekli Değildir” kararına karşı açılan davanın reddedilmesi, Anayasa Mahkemesi’nce “mahkemeye erişim hakkının ihlali” olarak değerlendirilmiş ve bu tür kararların yargı denetimine açık olması gerektiği vurgulanmıştır.

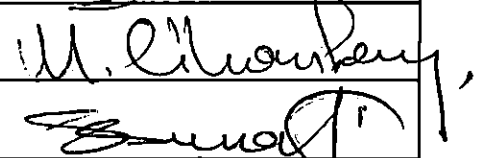
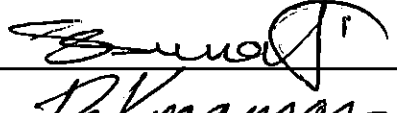
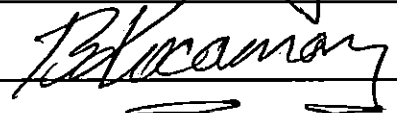
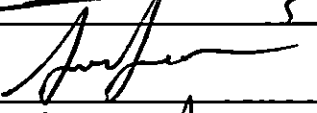
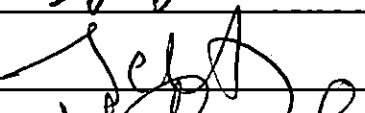
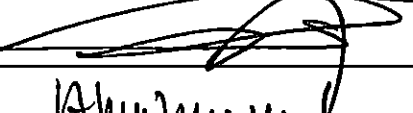
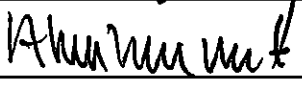
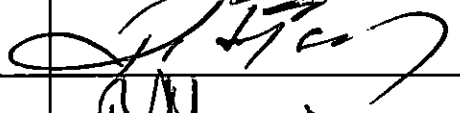
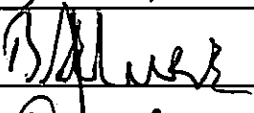
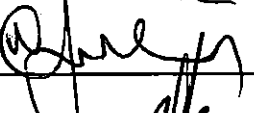
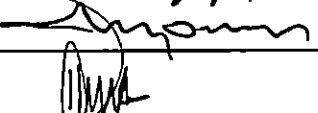
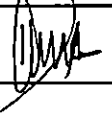
Çevresel ve Ekolojik Zararlar: “ÇED Gerekli Değildir” kararları, ormanlar, sulak alanlar, doğal sit alanları ve biyolojik çeşitlilik açısından kritik bölgelerde ciddi tahribatlara yol açmaktadır. Örneğin, Erzincan İliç’teki altın madeni faciası, ÇED süreçlerindeki eksikliklerin hangi çevresel felaketlere yol açabileceğinin somut bir göstergesidir.

Kamuoyu Tepkileri: Sosyal medya mecralarında ve çeşitli haber kaynaklarında, sıklıkla ÇED süreçlerinin şeffaf olmadığı, çevre ve halk sağlığını riske attığı yönünde yoğun eleştiriler yer almaktadır.

Tüm bu iddialar, ÇED süreçlerinin çevrenin ve doğal hayatın korunması amacından uzaklaştığına, bilimsel ve objektif kriterlere dayanmadığına ve kamu yararına aykırı şekilde uygulandığına yönelik ciddi soru işaretleri ortaya çıkarmaktadır. Söz konusu iddiaların incelenmesi ve bu konudaki yapısal sorunların çözümü hem çevresel sürdürülebilirlik, hem de toplumsal güven açısından kritik önem taşımaktadır.

Bu ve buna benzer gerekçelerle, konunun detaylıca araştırılması ve gerekli önlemlerin alınması, bundan sonraki ÇED süreçlerinin bilimsel ve şeffaf bir şekilde yürütülmesinin sağlanması ve çevrenin korunması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve TBMM İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

.....Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

ADI VE SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZASI
Ersin Beyaz	İstanbul	
M. CİHAN PIRACI	İSTANBUL	
Senol SUNAT	Manisa	
Burhanettin Kocaman	Meris	
Selçuk Tazkoğlu	Bursa	
A. Selik Gökçin	Hatay	
Ethem Usta	İzmir	
Yarım Dündü	Tarazon	
SELCAN TATLI	TEKİRDAĞ	
A. EZZEFAKIBARI	ANKARA	
Arzuhan Tuluştan	Adana	
Yasin Özlük	Denizli	
Yüksel Arslan	ANKARA	
RİDVAN UZ	GAMAKKALE	
BURAK AKÇURAK	İSTANBUL	
H. SERET OLGUN	AFYON	
HASAN TOKTAŞ	BURSA	
Hüsmen Kırkpınar	İZMİR	
Torun Yıldırım	Aksaray	
Yüfle Türkkan	Kocaeli	